

Рәсәй үзгәрештәр талап итә!

«ЯБЛОКО» партияһының 2011-се йылғы һайлау алды платформаһы

Сергей Митрохин

Григорий Явлинский

Безең максат

«ЯБЛОКО» партияһының төп максаты – конституцион ысул менән Рәсәйҙең әүзәм үсешен тәмин иткән һәм граждандарға хезмәт иткән заманса хокуки демократик социаль дәүләт төзөү.

Думаға без ни өсөн барабыз?

«ЯБЛОКО» парламентка граждандарҙын мәнфәғәтен кайғыртыр өсөн һәм дәүләтебезҙе ошо максатка яқынайтыусы закондарҙы кабул итеү өсөн бара.

Без нимәләргә каршы сығыш яһайбыз?

Властың һәм эшкыуарлыктың кушылыуына каршы. Безең талаптар:

- ресурстарҙы һатыуҙан килгән һәм казнанан алынған акса менән дәүләт хезмәткәрҙәре һәм олигархтарҙың кәсәләрен тултырырға мөмкинселек биргән «төшөмлө урындарҙы» юкка сығарыу;
- эшкыуарҙарға һәм дәүләт хезмәткәрҙәренең иң яқын туғандарына дәүләт вазифаларын биләүҙе тыйыу;
- офшорҙарҙа теркәлгән ширкәттәр өсөн махсус һалым түләтеү режимын барлыкка килтереү; залог аукциондарынан файҙа алғандарҙы кайтарым һалым түләтеү.

Коррупцияға каршы. Безең талаптар:

- Коррупцияға каршы Берләшкән Милләттәр Ойошмаһы Конвенцияһының килем сығанактарын аңлата алмаған дәүләт хезмәткәрҙәренә яза бирергә мәжбүр иткән 20-се статьяһын тулыһынса ратификациялау;
- бөтә дәүләт хезмәткәрҙәренең декларацияларын тоттош тикшереү; килемдәренең һәм милкенең законлы икәнлеген раһлай алмағандарын дәүләт хезмәтенән бушатыу;
- дәүләт хезмәткәрҙәренә һәм депутаттарға дәүләт катнашлығы булған ширкәттәрҙең директорҙар советтарына инеүҙе тыйыу.

Илебез граждандары мөмкинселектәре тигезһезлегенә каршы. Безҙең талаптар:

- дәүләт хезмәткәрҙәре һәм депутаттар өсөн каралған торлаҡ, көнкүреш, медицина, транспорт хезмәтләндереүендә һәм башка тармактарҙа булған ташламаларҙы юкка сығарыу, «мигалкаларҙы» тыйыу;
- дәүләт хезмәткәрҙәре һәм ябай граждандар өсөн берҙәм пенсия системаһын барлыҡка килтереү; әрә һәм кесе эшкыуарлыҡ араһындағы хокуки тигезһезлекте юкка сығарыу.

Милли дошманлыҡ һәм түзмәүсәнлеккә каршы. Безҙең талаптар:

- милли дошманлыҡ күрһәткән һәм этник һәм раса билдәләре буйынса дискриминациялаған өсөн каты рәүештә яуапка тарттырыу;
- урта мәктәп программаһына милләт-ара аралашыу (мәзәниәт-ара коммуникация) дәрестәрен индереү.

Тоталитаризм һәм сталинизмға каршы. Безҙең талаптар:

- Сталиндың һәм большевиктардың репрессияларын аҡлаған өсөн яуаплылыҡ индереү;
- тоталитар үткәндәребезҙең касафаттарын еңеп сығыу өсөн дәүләт кимәлендә программа буддырыу.

Нимә өсөн көрәшәбез?

Заманса дәүләт – кеше һәм граждандардың хокуктарын һәм азатлыктарын тәмин итеүсе дәүләт өсөн

Шәхес именлеге һәм хокуктары өсөн

- шәхси тормоштоң сере – хат алышыу һәм телефондан аралашыу сере, торлаҡ именлеге;
- кеше азатлығынан нигезһез рәүештә мәхрүм итеүзән йәки уны сикләүзән яклау ;
- хокук һаклау органдары хезмәткәрҙәренең граждандарға карата хокукһыз кылыктары өсөн язаның котолғоһоз булыуы;
- азатлыктан мәхрүм итеү урындарында булған граждандардың йәшәү шарттары тейешле кимәлдә булыуына гарантиялар.

Гражданлыҡ хокуктары өсөн

- пикет, митинг, йөрөш, демонстрация үткәреүҙең алдан иҫкәртмәле тәртибе;

- катын-кыз һәм ир-ат өсөн тигез хокуктар һәм тигез мөмкинселектәр гарантиялау, катын-кызларга карата дискриминацияға һәм көс кулланыуға юл куймау;
- коммерцияға карамаган берләшмәләрҙе ойоштороуға һәм уларҙың эшендә азатлыҡ;
- киң мәғлүмәт сараларының азатлығын тайпылышһыҙ рәүештә ихтирам итеү;
- ирекле дөйөм милли йәмғиәт телевидениеһы ойоштороу.

Демократия өсөн

- һайлауҙарҙа фальсификациялауға, административ ресурсты кулланыуға юл куймау;
- һайлау комиссиялары составтары ойошторолоуында мотлак рәүештә бөтә партияларҙың катнашыуы;
- сәйәси партияларҙы теркәүҙе ябайлаштырыу;
- хокук сығарыу йыйылыштарының бөтә кимәлдәрендә сәйәси партиялар өсөн инеү тупһаһын 3%-ка тиклем кәметәү.

Бойондоролғоһоз ғәзел суд өсөн

- хөкөм органдарындағы коррупция һәм бер яклылык аркаһында зыян күргән кешеләрҙе азат итеү һәм аклау;
- судьяларҙың хокуки яктан дөрөһ булмаған карарҙары өсөн яуаплылыҡты көсәйтеү;
- судьялар корпусын төптән яңыртыу;
- махсус хезмәттәр һәм көс кулланыуы структураларға граждандар контроле;
- Федераль именлек хезмәте (ФСБ), Федераль һаҡлау хезмәте (ФСО), полиция һәм башка көс кулланыуы структураларҙың вәкәләттәрен нигеҙһеҙ рәүештә киңәйткән закон һәм закон аһты акттарын юкка сығарыу;
- парламент тарафынан контроль һәм парламент тикшеренеүҙәре, йәмәгәт ойошмалары тарафынан контроль;

Эффектив федерализм һәм милли сәйәсәт өсөн

- Федерация Советы ағзаларының Федерация субъекттары халкы тарафынан һайланыуы;
- Рәсәй Федерацияһы субъекттары башкарма власы башлыктарының үз вазиғаларына һайлауҙар юлы менән куйылыуы;
- геополитик куркыныс янаған, экологик афәткә дусар булған һәм климат шарттары насар булған төбәктәргә дөүләт ярҙамы күрһәтеү;
- Рәсәй халыктары телдәренә (башкорт һ.б. телдәргә) һәм мәҙәниәттәренә дөүләт яклауы күрһәтеү; дөүләт карамағындағы федераль һәм төбәк мәғлүмәт

сараларында даими рәүештә Рәсәй халыктары телдәрендә мәкәләләр баһылыуы һәм тапшырыулар алып барылыуы;

- милли республикаларға йәшәүселәргә туған телдәрендә юғары сифатлы белем алыу мөмкинлеген гарантиялау. Бөтә Рәсәй биләмәһендә теләүселәргә туған тел һәм әҙәбиәт өйрәнәү мөмкинселеген булдырыу.

Якшы сифатлы урындағы үзидара өсөн

- урындағы үзидара органдарына улар менән килешеп эшләнмәгән карарҙарҙы көсләп тапкан закондарҙы яңынан карау;
- мөлкәт һалымдарынан килгән бөтә керемде урындағы кимәлгә тапшырыу;

Һөнәри ғәскәр өсөн

- контракт буйынса ойошторолған һөнәри ғәскәргә күсеү; хәрби хезмәткәрҙәрҙең эш һаҡын күтәрәү һәм уларҙы торлаҡ менән тәьмин итеү, пенсия иҫәпләү тәртибендәге ғәзелһезлекте бөтөрөү;
- ғәскәр структураһын һәм һанын, уның техник яктан йыһазланыуын ысынбарлыктағы хәүефкә тап килгән кимәлгә килтерәү.

Һөҙөмтәле тышкы сәйәсәт өсөн

- ил бөтөнләгән һаҡлау һәм Рәсәйҙең сиктәш дәүләттәр өсөн хәүефһезлек гарантына әүереләү;
- Рәсәйҙең Европа илдәре һәм Европа Берлеге менән яңы хезмәттәшлек формаларын үстәрәү, виза режимының юкка сығарылыуы;
- илебез үсеше өсөн кәрәкле һәм файзалы нормативтарға һәм стандарттарға эйә булған дәүләт-ара ойошмаларға һәм конвенцияларға Рәсәйҙең катнашыуын киңәйтеү.

Социаль базар иктисады өсөн

Шәхси милектең именлеге өсөн

- киң катлам милек эйәләре – миноритар акционерҙар, фатир, ауыл йорттары, ер биләмәләре һ.б. эйәләренең һокуктарын яҡлау һәм курсалау;
- милек теркәү процедураларын тизләтеү һәм ябайлаштырыу.

Конкуренция өсөн

- тәбиғи монополияларҙың зур күләмдәге сығымдары өсөн берҙән-бер механизм – уларҙы асыҡ торгтар ярҙамында тормошҡа ашырыу булырға тейеш;
- тәбиғи монополияларҙың корпоратив сығымдары тураһындағы мәғлүмәттең

интернет селтәрендә таратылыуы;

- административ каршылыктар булдырған һәм эшкыуарзарға баһым яһаған өсөн каралған язаларзы көсәйтеү;
- монополия тарифтарын раһлау процедураларының асык булыуын тәмин итеү, тарифтарзың артыуын үткән осорзағы инфляция кимәле менән сикләү .

Яңы иктисади сәйәсәт һәм сеймалға бәйләнгәнлектән котолоу өсөн

Рәсәй иктисадының үсешен мөмкин тиклем тизәйтеү максатында без «Ер-йорт-юлдар» тип аталған шәхси йорттарзы күпләп төзөү программаһын әзерләнек. Бөгөндән башлап ук Рәсәй миллионлаған граждандарына үззәре һәм балалары өсөн үз ерендә йорт һалып сығыу мөмкинлеген бирә ала. Ғаилә йорттары төзөү өсөн ер биләмәләренең инфраструктураһы менән бергә күпләп һәм бушлай шәхси милеккә тапшырыуы мөмкин һәм кәрәк тигән фекерзәбез. «Ер-йорт-юлдар» программаһының ғәмәлгә ашырылыуы түбәндәге һөзөмтәләргә килтерәсәк:

- йорт һалыу максаты менән ерзе бушлай граждандарға тапшырыу, әске һораузың үсешәүе һәм шәхси йорттар төзөй башлау аркаһында миллионлаған яңы эш урындарын тәмин иткән реаль иктисадтың үсешә;
- граждандарға тапшырылған ерзәрзе хөкүмәт иһәбенә һәм хөкүмәт ярзамы менән инфраструктура менән тәмин итеү: юлдар төзөү, газ индереү, һыу үткәреү (нигеззә резерв фондтарынан).

Кесе һәм урта эшкыуарлыкка реаль ярзам күрһәтеү өсөн

- дәүләт бюджеттан тыш фондтарына страховка түләүзәре ставкаларын кәметәү;
- льготалы кредит системаһын ойоштороу;
- «халык базарзарын» ойоштороу, йәғни базарзар ойоштороу максатында ер һатып алырға өһтөнлөклә хокукты кесе бизнес кооперативтарына тапшырыу;
- арендаға алынған муниципаль биналарзы һәм улар аһтындағы ерзе һатып алыу хокуғы өсөн ныклы гарантиялар;
- эре һәм сеймал менән бәйлә бизнестан тыш, бизнес өсөн дәйөм һалым баһымын еңеләйтеү.

Халыктың социаль катламдарға бүленеүен кәметәү өсөн

- кулланыусы кәрзиненә ингән тауарзар һәм хезмәттәр төрлөлөгөн һәм күләмен йәшәү минимумына тап килтереп киңәйтеү;
- минималь эш хақы кимәлен урта эш хақы кимәленең 50 процентына тиклем күтәреү;
- сеймал һатыузан килгән килемдең бер өлөшөнән “Өлкән быуын фонды” ойоштороу;
- пенсия һәм социаль түләүзәр кимәлен арттырыу;

- инвалидлык буйынса түләүзәрзе арттырыу, инвалидтар өсөн эш урындары булдырыу һәм калаларза «кәртәһез» мөхит ойштороу.

Эш хокуктары гарантиялары өсөн

- забастовка үткәреүгә реаль хокук;
- хезмәткәрзәрзе үтескә алып эшләтеүзе тыйыу;
- ирекле профсоюздар ойштороу гарантияһы, профсоюз башлыктарын эштән сығармауға гарантиялар.

Кешелек капиталына инвестициялар өсөн

Белем биреүзең үсеше өсөн

- бушлай урта һәм теләгән һәр кем алырлык юғары белем биреү;
- балалар баксаларын арттырыу, һәр баланы мәктәпкәсә ойшмаларза урын менән тәмин итеү;
- мәктәпкәсә ойшмалар, мәктәптәр, һөнәри училищелар, юғары белем биреү ойшмалары укытыусыларының эш хакын бер нисә тапкырға арттырыу;
- белем алыу ойшмаларын коммерциялаштырыузан баш тартыу һәм ундағы ришүәтселекте тыйыу;

Һаулык һаклаузың сифаты һәм уның һәр кем файзалана алырлык булыуы өсөн

- бушлай һаулык һаклаузың һәр кем файзалана алырлык булыуын тәмин итеү һәм бушлай хезмәттәрзе стандартлаштырыу;
- медицина хезмәткәрзәренең эш хакын арттырыу;
- халыкты мотлак бушлай диспансеризациялау;
- уникаль дарыуларға һәм медицина йыһаздарына импорт һалымдарын юкка сығарыу.

Фән тармағына булышлык итеү өсөн

- ғалимдарзың интеллектуаль милек хокуғына ныклы гарантиялар булдырыу;
- йәш ғалимдарға дәүләт яклауы;
- уникаль филми тикшеренеү корамалдарына импорт һалымдарын юкка сығарыу.

Граждандарзы Рәсәй мәзәниәтенә ылыктырыу өсөн:

- мәзәниәтте һәм сәнғәтте финанслаузы арттырыу;
- мәзәниәт объекттарын территориаль йәһәттән һәм хактары буйынса һәр кем файзалана алырлык итеү;

- дәүләт ярзамы менән үсеп килеүсе быуынды мәзәниәт донъяһына ылыҡтырыу.

Тирә-як мөхиттең тазалығы өсөн:

- Экология министрлығын яңынан ойштороу;
- дәүләт экология экспертизаһы институтын тергеҙеү ;
- сит илдән тонолған атом яғыулығын индереүҙе тыйыу, яңы атом электр станцияларын төҙөүҙән баш тартыу, ресурстары бөткән АЭС-тарын файҙалануҙан сығарыу.

«ЯБЛОКО» партияһы Рәсәй граждандарына илебезҙең үсеш юлын тәмин итерлек программа тәқдим итә. XXI-се быуаттың башында граждандарының иң юғары йәшәү кимәленә өлгәшкән бөтә илдәр ҙә ошо юлдан барғандар һәм әле лә баралар.

Бөгөн безҙең илебез һайлау алдында тора, ул:

- йә XXI-се быуатта үсеш юлынан барасаҡ;
- йә шул ук торғонлоҡ юлын дауам итеп, өсөнсө донъя илдәре рәтенә төшәсәк һәм хәҙерге сиктәрендә XXI-се быуаттың уртаһына тиклем дә һаҡлана алмаясаҡ.

Бөгөн һиндәй юлды һайларға икәнән һез хәл итергә тейешһегеҙ, кәҙерле һайлаусылар!